

RAPORT

Privind desfășurarea Conferinței Internaționale din data de 29.03.2016

**“Repere pentru un cadru de operaționalizare a
principiilor și mecanismelor stabilite de Legea nr.8/2016”**

În data de 29.03.2016 a avut loc la București, în sala Avram Iancu a Senatului României, Conferința Internațională “Repere pentru un cadru de operaționalizare a principiilor și mecanismelor stabilite de Legea nr.8/2016” organizată de Centrul de Resurse Juridice în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități din cadrul Senatului României și Cancelaria Prim-ministrului Dancian Cioloș.

La Eveniment au fost prezente peste 90 de persoane, invitați din străinătate și din țară, reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai organizațiilor ne-guvernamentale, precum și persoane cu dizabilități.

Invitații străini, Dr. Gauthier de Beco, profesor la Facultatea de Drept a Universității din Leeds și DI Ivan Fiser, avocat, expert independent sunt personalități cunoscute și apreciate în mediile academice europene, atât cu privire la protecția drepturilor omului în general cât și cu privire la protecția persoanelor cu dizabilități având o contribuție notabilă la prezentarea și monitorizarea implementării UN CRPD la nivel European.

La Conferință au participat și reprezentanți ai autorităților statului cum ar fi: persoane din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, ai Ministerului Fondurilor Europene, Ministerului Sănătății, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, precum și a instituțiilor statului care desfășoară activități

în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități, cum ar fi ANPD, ANPDCA, CNSMLA, CMBRAE, DGASPC-uri, Centre de Integrare, Recuperare și Protecție a persoanelor ce fac parte din grupul țintă, atât din București cât și din principalele orașe ale țării. Au mai fost prezenți și reprezentanți ai celor mai active ONG-uri în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități și a protecției drepturilor copilului, dar și medici, psihologi, juriști, avocați, experți în monitorizare și jurnaliști. Reprezentarea la nivel național a fost de excepție fiind prezenți specialiști din București, Cluj, Brașov, Sibiu, Timiș, Iași, Constanța, Sălaj, Bacău, Mehedinți, Satu Mare, Maramureș, Brăila, Galați, Vâlcea, Prahova și Ilfov.

Evenimentul a început la ora 9,30 și a durat până la ora 16,30 și a fost moderat în prima parte de către **Dna Georgiana Iorgulescu, Director Executiv al CRJ** și în a doua parte de către **DI Ovidiu Vanghele, președinte și jurnalist la Centrului de Investigații Media**.

În deschiderea conferinței, **Dna Rozalia Biro, Președinte a Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități din Senatul României**, și în calitate de inițiatoră a acestei legi, a reiterat importanța aplicării Legii nr 8 din 2016, în scopul prevenirii abuzurilor la adresa drepturilor omului în instituții medicale și sociale în care se află persoanele cu dizabilități. Președintele Comisiei a mai arătat că un rol important în deschiderea serviciilor în comunitate pentru persoanele cu dizabilități îl au atât Consiliul de monitorizare, cât și Punctele de Contact și Mecanismul de Coordonare, instituții prevăzute de Legea nr 8/2016. Președintele Comisiei a mai adăugat că urmărește cu interes și modul în care autoritățile administrației publice centrale își vor asuma și duce la îndeplinire obligațiile care decurg din această lege și că numărul scăzut de plângeri din partea persoanelor cu dizabilități instituționalizate, nu presupune că drepturile acestora sunt pe deplin respectate.

Consilierul personal al Prim-ministrului, pe problematica dizabilității, dl Mihai Tomescu, a declarat „Mă bucur să mă aflu astăzi aici și să încercăm împreună să identificăm cele mai bune modalități de operaționalizare ale Legii 8/2016. Înainte de toate, doresc să vă spun că și eu sunt o persoană cu dizabilități și că în fiecare zi unele dintre drepturile mele sunt încălcate parțial. Acest lucru m-a făcut să cred și să am o opinie foarte puternică că o instituție care să monitorizeze drepturile persoanelor cu dizabilități în general și a persoanelor cu dizabilități instituționalizate, reprezintă o prioritate. Tocmai de aceea salut înființarea acestei instituții, salut existența acestei legi și a acestor mecanisme care trebuie să fie un liant în ceea ce privește decizia publică și persoanele cu dizabilități. Pe de altă parte, întâlnirea de azi cred că poate fi privită dintr-o dublă perspectivă: pe de o parte din perspectiva în care răspundem cum putem să facem aceste mecanisme funcționale, cum ar trebui să arate aceste mecanisme și cu aceasta ocazie salut prezența specialiștilor străini, care au experiență în crearea cadrului de operaționalizare și în fixarea acestor repere teoretice și pe de altă parte, o perspectivă privind resursele: de ce resurse avem nevoie, resurse financiare, resurse de spațiu, resurse logistice, pentru ca mecanismele să funcționeze. Ne aflăm așadar într-un tandem, discutăm despre cum putem să operaționalizăm aceste mecanisme iar pe de altă parte discutăm despre resurse”.

Vorbitorii au subliniat actualitatea, importanța și necesitatea concretă a clarificării subiectelor/ problemelor/ temelor ce vor fi discutate respectiv de stabilire a unui mecanism/ a unei structuri de monitorizare a punerii în aplicare a UN CRPD.

Georgiana Pascu, manager de program CRJ, în prezentarea sa a adresat participanților întrebarea - "Care este situația respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale instituționalizate în România?".

Aceasta a arătat că atunci când România a aderat la Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (denumită în continuare Convenția), a promis nu numai să se abțină de la acțiuni sau inacțiuni care ar încălca standardele internaționale, ci și să pună în aplicare întreaga gamă de măsuri, inclusiv măsuri legislative, administrative, judiciare, educaționale, financiare și sociale, pentru a promova, a respecta și a proteja drepturile garantate de Convenție. În același timp, Convenția obligă România să respecte unul dintre principiile sale de bază și să „se consulte îndeaproape cu persoanele cu dizabilități și să le implice în mod activ prin intermediul organizațiilor care le reprezintă, în scopul creării și punerii în aplicare a legislației și a politicilor de punere în aplicare a Convenției” (articolul 4, alineatul 3). În continuare a mai menționat că potrivit celor mai recente statistici ale Ministerului Muncii, în România se află 759.019 de adulți și 70.296 de copii cu dizabilități. Dintre aceștia, 17.682 de adulți și 6.719 de copii au fost plasați în 714 instituții de îngrijire pe termen lung, instituții care au denumiri derutante de diferite, dar care aproape invariabil furnizează numai servicii de bază, inadecvate pentru nevoile rezidenților lor. Nu există statistici oficiale cu privire la numărul de persoane din România cărora li s-a retras capacitatea juridică și au fost puse sub interdicție.

În urma ratificării de către România a Convenției, CRJ, în calitatea sa de organizație ce protejează drepturile omului, cu o largă susținere din partea organizațiilor care reprezintă persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale, a militat pentru stabilirea unor mecanisme și structuri de monitorizare a punerii în aplicare a Convenției, prevăzute la Articolul 33. În acest sens, CRJ a organizat acțiuni și evenimente prin care a prezentat informații din propriul său program de monitorizare pe termen lung a instituțiilor ce reprezintă persoanele cu dizabilități, concentrându-se asupra unor cazuri individuale de abuz. De-a lungul unei perioade de peste un deceniu, CRJ a cerut în mod constant și în mod repetat autorităților române să ia măsuri adecvate pentru a remedia încălcările constatate.

În încheiere, Georgiana Pascu a arătat că urmare a unei campanii la nivel național denumite *Lagărele de lângă tine*, realizată recent, **Comisia pentru Drepturile Omului din Senatul român și-a asumat provocarea de a pune în aplicare pe deplin articolul 33**

al Convenției și a propus legea care este esențială pentru acest document al CRJ. Centrul de Resurse Juridice profită de această ocazie pentru a recunoaște eforturile depuse de Comitetul pentru Drepturile Omului pentru a asigura adoptarea acestei legi. CRJ consideră că acesta este un semn al angajamentului pe termen lung a Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități, de a pune în aplicare Convenția.

DI Ivan Fiser în prezentarea sa "Care sunt pașii următori pentru implementarea legii?" a arătat că prin adoptarea Legii nr. 8/2016 a fost creat cadrul legal pentru o societate liberă, egalitară și incluzivă, dând astfel ocazia societății românești să intre într-o nouă era în ceea ce privește consolidarea protecției drepturilor omului pentru unele dintre cele mai vulnerabile victime – persoanele cu dizabilități, prin realizarea unei reforme cuprinzătoare a sistemului de asistență a acestor persoane. Totodată DI Fiser a explicat necesitatea adaptării cadrului legal existent și întocmirea unui plan cuprinzător și strategic de acțiune la nivel național. Unele dintre cele mai importante probleme care necesită soluții în opinia specialistului internațional includ: legile care reglementează accesibilitatea, capacitatea juridică și accesul la justiție, sănătate, educație, ocuparea forței de muncă și locuințele.

De asemenea, a fost subliniată importanța implicării Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități din cadrul Senatului României dar și a Guvernului României pentru acordarea priorității cu privire la:

- politicile și măsurile de dezinstituționalizare a copiilor și adulților cu dizabilități,
- asigurarea revizuirii legilor cu privire la tutelă în conformitate cu prevederile Convenției și reevaluarea corespunzătoare a cazurilor individuale, ca o chestiune de maximă urgență,
- oferirea unui loc în educația incluzivă pentru fiecare copil,
- accesul persoanelor cu dizabilități la îngrijiri medicale, ocuparea forței de muncă și locuințe, în condiții de egalitate.

Guvernul trebuie să se asigure că toate drepturile prevăzute în Convenție sunt apărate în fața instanței și că persoanele cu dizabilități au cu adevărat acces la justiție.

Guvernul trebuie să se asigure, inclusiv prin modificări corespunzătoare și prin adoptarea oricăror măsuri speciale necesare, că se elimină toate obstacolele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități în respectarea drepturilor lor și că persoanelor cu dizabilități li se asigură posibilitatea, în condiții de egalitate, de a participa la toate aspectele vieții publice și private.

Dr. Gauthier de Beco a susținut prezentarea intitulată "Implementarea articolelor 33 & 16 din CDPD în Europa: Puncte de contact, Mecanism de coordonare, Monitorizare independentă". În cadrul acesteia s-a axat pe descrierea detaliată a mecanismului de monitorizare, începând de la sistematizarea teoretică și până la implementare, mecanism bazat pe o structura având trei piloni principali:

1. Punctele de contact cu implicarea autorităților statului și mecanismul de coordonare,
2. Mecanismul / consiliul de monitorizare independent,
3. Societatea Civilă/ONG-urile.

Dr. Gauthier de Beco, profesor al Facultatea de Drept a Universității din Leeds, Anglia, a prezentat și exemple de bune practici din țările din Europa (Franța, Germania, Spania și nu numai) care au creat și implementat deja mecanismul de monitorizare. Astfel, cu privire la punctele focale, unul sau mai multe (in cazul statelor federale) acestea au următoarele funcții:

- coordonarea raportării la nivel de stat;
- propunerea măsurilor pentru implemetarea CRPD;
- crearea de politici pentru protecția drepturilor ce țin de noțiunea de dizabilitate;
- solicitarea participării societății civile;
- crearea punctelor de contact la nivel național și internațional.

Mecanismul de coordonare, având ca scop facilitarea acțiunilor în diferite sectoare și la diferite niveluri, în unele țări coincide ca structura cu punctele focale (Austria, Belgia, Italia, Lituania, UK) sau reprezintă o structură distinctă (Franța, Germania și Spania). Acest mecanism are ca funcție nu doar coordonarea, ci facilitează cooperarea pe orizontală și pe verticală, realizând o "platformă" comună pentru toate ministerele și departamentele implicate.

Mecanismul independent are ca funcții promovarea măsurilor (creșterea conștientizării problemelor legate de dizabilitate, instruirea, educarea și cercetarea în domeniu) protecția (prin gestionarea plângerilor, asistența legală și financiară) și monitorizarea (prin evaluare, elaborarea de opinii, culegerea de date, investigații și asigurarea ca recomandările primite au fost implemetate).

Invitații au adresat o serie de întrebări specialiștilor străini, care au răspuns dând exemple din experiența acumulată la nivel european în ceea ce privește implementarea mecanismului de monitorizare.

Senatorul Vlad Popa, a intervenit în dezbateri arătând că există mai multe tipuri de dizabilități fiind nevoie de o cercetare amanunțită a problemelor cu care aceste categorii se confruntă, pentru a putea raspunde în timp real la problemele lor. De asemenea, a dorit să sublinieze faptul că prezența persoanelor cu dizabilități este inexistentă în viața publică, la nivelul organelor alese ale statului, Parlament, consilii locale, consilii județene, datorită mentalităților și a discriminării la care sunt supuse aceste persoane. Propunerea domnului senator a fost, pe de o parte, de a avea în vedere modelele europene unde persoanele cu dizabilități își desfășoara activitatea inclusiv la nivelul instituțiilor statului (și a dat exemplul Parlamentului European) și pe de altă parte, de a face o "discriminare pozitivă" respectiv promovarea persoanelor cu dizabilități în viața publică.

În partea a doua a conferinței, vorbitorii au propus participanților următoarele subiecte:

„Planuri pentru implementarea legii nr.8/2016: Ce mai avem de făcut și până când? / Activități de colaborare viitoare” , *Georgiana Pascu*

”Opinia persoanelor cu dizabilități cu privire la implementarea Convenției pentru drepturile persoanelor cu dizabilități”, *Daniela Tontsch, Director al Consiliului Național al Dizabilității din România*: „persoanele cu dizabilități trăiesc într-o sărăcie extremă, conform Raportului ONU pentru anul 2015 și că mărirea cuantumului prestațiilor sociale ar putea constitui o rezolvare în prevenirea instituționalizării acestor persoane”. Directorul CNDR a arătat disponibilitatea organizației de a pune la dispoziția Consiliului de Monitorizare specialiștii CNDR, desemnați de organizațiile reprezentative la nivel național, în vederea monitorizării respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități.

”Calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale – garanție a protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități”, *Horațiu Rusu, Asistent Universitar, Dr., Facultatea de Drept, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu*

Invitații au intervenit pe marginea prezentărilor facute, au ridicat întrebări respectiv au oferit răspunsuri cu privire la problematicile discutate.

În finalul Conferinței cu ajutorul experților invitați și a președintei Comisiei pentru Drepturile Omului, au fost subliniate concluziile dezbaterilor ce au avut loc, acestea fiind în principal următoarele:

- Președintele Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități, dna Rozalia Biro, a arătat că Beroul Permanent al Senatului și Comisia pe care o conduce au început în termenul dat prin lege, procedura de selectarea a președintelui și vicepreședintelui Consiliului Național de Monitorizare, autoritate autonomă aflată sub control parlamentar.
- Președinta Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD) a arătat că în prezent cadrul legal existent de funcționare a autorității pe care o conduce nu îi permite să elaboreze norma pentru punerea în aplicare a Legii nr 8 din 2016 deoarece la momentul la care a fost elaborată legea și pusă în dezbateri, instituția pe care o conduce se numea Direcție și nu Autoritate, motiv pentru care dorește să propună un amendament la lege. La această chestiune, participanții și Consilierul personal i-au explicat dnei Mihaela Ungureanu, președinta ANPD, că există mai multe norme juridice care îi permit să aplice legea sau că poate îndrepta eroarea materială prin publicarea unei erate în Monitorul Oficial. Președinta Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități, dna Rozalia Biro a răspuns că așteaptă orice propunere prin care eroarea poate fi îndreptată și legea aplicată în termenul cel mai scurt dat fiind că termenele asumate prin lege pentru ministerele responsabile, au fost deja depășite;

- Președinta Autorității Naționale pentru Drepturile Copilului și Adopție, dna Gabriela Coman, și-a manifestat interesul pentru a înțelege cum vor fi implicați în procesul de monitorizare independentă furnizorii privați de servicii sociale;
- Consiliera în domeniul drepturilor și a incluziunii sociale a ministrului justiției, dna Crina-Elena Morteau, a arătat că Ministerul Justiției este gata să își asumene angajamentele care decurg din legea 8/2016 dar au nevoie de ajutor pentru a înțelege cum va funcționa Punctul de contact din Ministerul Justiției;
- Consilierul ministrului fondurilor europene, dl Matei Ghigiu, responsabil cu implementarea Punctului de Contact în MFE, are deja o schiță pentru ca MFE să își pună în aplicare angajamentele. Președinta Autorității Naționale pentru Drepturile Copilului și Adopție, dna Gabriela Coman, și-a manifestat interesul pentru a înțelege cum vor fi implicați în procesul de monitorizare independentă furnizorii privați de servicii sociale;
- Consiliera în domeniul drepturilor și a incluziunii sociale a ministrului justiției, dna Crina-Elena Morteau, a arătat că Ministerul Justiției este gata să își asumene angajamentele care decurg din legea 8/2016 dar au nevoie de ajutor pentru a înțelege cum va funcționa Punctul de contact din Ministerul Justiției;
- Consilierul ministrului fondurilor europene, dl Matei Ghigiu, responsabil cu implementarea Punctului de Contact în MFE, are deja o schiță pentru ca MFE să își pună în aplicare angajamentele.
- Consilierul personal în domeniul dizabilității, dl Mihai Tomescu a concluzionat că se va implica în urmărirea procesului de implementare a legii;
- Președintele Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități, dna Rozalia Biro, a reliefat și dificultățile inerente în procesul de adoptare și de punere în aplicare a noului cadru legislativ, precizând: *”Atunci când se adoptă un cadru legislativ pentru un anumit domeniu, nu suntem nici pe departe la finalizarea temei respective, ci de-abia începem să ne punem întrebări și să vedem neajunsurile. De aceea, la această masă rotundă și cu prilejul acestui dialog pentru punerea în aplicare a cadrului legislativ, care trebuie să fie în așa fel construit și pus în practică, încât să corespundă așteptărilor, trebuie să depășim lacunele, întrebările și neajunsurile pentru a ajunge la niște rezultate și pentru a înlătura aspectele negative. Avem acum cu toții șansa să*

putem începe această punere în aplicare, bazându-ne pe experiența participanților, pe dialogul și pe concluziile pe care le putem trage în urma acestui dialog”.

- România trebuie să își respecte obligațiile asumate prin ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități și prin adoptarea Legii nr 8 din 2016;

Evenimentul a fost organizat de **Centrul de Resurse Juridice** în parteneriat cu **Cancelaria prim-ministrului Dacian Cioloș** și **Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități** din cadrul **Senatului României**.

Conferința este parte a proiectului **”Lăgărele de lângă tine”** finanțat prin granturile SEE 2009-2014 în cadrul Fondului ONG în România. Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org.

București
Martie 2016